

Hel, dn. 31.12.2011r.

„Błękitna Szkoła – Warsztaty Morskie 2011”

Edukacja w zakresie problematyki Morza Bałtyckiego i jego strefy przybrzeżnej.

1. Opis zadania edukacyjnego:

Prowadzone w ramach realizowanego przez Fundację Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego i Stację Morską Instytutu Oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego projektu Błękitna Szkoła zajęcia edukacyjne rokrocznie cieszą się dużą popularnością. Przez 12 lat trwania projektu prowadzimy dla szerokiego grremium odbiorców lekcje oraz warsztaty jedno- i dwudniowe, skierowane głównie dla uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, a także przedszkolaków, studentów oraz osób dorosłych.

Podczas wykładów, pogadarek i prezentacji przekazujemy uczestnikom zajęć wiedzę na temat Bałtyku, zamieszkujących go organizmów i zachodzących w morzu procesów, a także staramy się kształtować w nich umiejętności związane z szeroko pojętą ochroną środowiska tego akwenu.

Warsztatowy charakter zajęć wymaga aktywności ze strony ich odbiorców, dzięki czemu uczniowie szybciej i chętniej przyswajają informacje dotyczące zarówno biologii żywych zasobów tego akwenu, podstaw właściwego funkcjonowania bałtyckiego ekosystemu, jak również zagadnień prawa krajowej i unijnej ochrony przyrody.

Tematyka lekcji i warsztatów co roku poszerzana jest o nowe aspekty, powstają kolejne prezentacje multimedialne, uzupełniające naszą propozycję edukacyjną. Pozwala to dostosować naszą ofertę do coraz bardziej wymagających i zróżnicowanych wiekowo grup zainteresowanych udziałem w zajęciach, w tym również słuchaczy przyrodniczych kierunków Uniwersytetu Trzeciego Wieku. W związku z realizacją zajęć na obszarze europejskiego systemu ochrony przyrody NATURA 2000, część wykładów i pogadarek jest tematycznie z nim związana, co pomaga kształtować w odbiorcach świadomość potrzebę ochrony unikatowych siedlisk i zagrożonych gatunków.

Zajęcia dla uczniów i studentów prowadzimy głównie w trakcie roku szkolnego, w sezonie letnim odbiorcami przekazywanej wiedzy są zazwyczaj turyści odwiedzający fokarium Stacji Morskiej Instytutu Oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego. Naszymi gośćmi są nie tylko turyści z Polski, ale również delegacje i wycieczki zagraniczne, które również mają szansę poszerzyć swoją wiedzę z zakresu ekologii Bałtyku i jego strefy przybrzeżnej.

Wśród oferowanych form zajęć znaleźć można krótkie, dwugodzinne lekcje, skierowane głównie do dzieci młodszych, kursy jedno- i dwudniowe, prelekcje oraz praktyki w formie wolontariatu w fokarium, na które zapraszane są osoby szczególnie zainteresowane poznaniem specyfiki pracy w placówce badawczej.

Wszystkie zajęcia prowadzone w ramach Błękitnej Szkoły mają formę interaktywnego wykładu wzbogacanego prezentacjami multimedialnymi, projekcjami filmów o tematyce morskiej oraz pokazem eksponatów przyrodniczych. Podczas sprzyjających warunków pogodowych uczestnicy warsztatów odbywają również zajęcia praktyczne w terenie – zaciąg siecią materiału biologicznego z Zatoki Puckiej oraz jego późniejsza analiza, poszukiwanie oraz rozpoznawanie muszli i kamieni leżących na plaży oraz rozpoznawanie gatunków roślin tworzących wydmy. Prowadzimy także monitoring Cypla Helskiego, obserwacje ptaków w helskim porcie oraz rejsy badawcze po Zatoce Gdańskiej. W trakcie takiego godzinnego rejsu uczniowie badają m.in. temperaturę, zasolenie, pH, ilość tlenu rozpuszczonego oraz

przezroczystość wody morskiej. Te i inne podstawowe badania wody prowadzone są wprost z jednostki pływającej, co czyni je bardziej atrakcyjnymi.

Zajęcia terenowe to też wycieczki rowerowe po Półwyspie Helskim oraz spacer po plaży połączone z obserwacją przyrody oraz procesów ekologicznych kształtujących ekosystem Bałtyku. Ich tematyka obejmuje zarówno aspekty przyrodnicze, takie jak chociażby ochronę przyrody Cypla Helskiego, ale i kulturowe czy historyczne. Podczas tych wypraw rowerowych młodzież poznaje przyrodniczo cenne miejsca o szczególnym znaczeniu dla funkcjonowania ekosystemu strefy brzegowej morza oraz ważne historycznie miejsca.

Aby zaszczerpić w uczestnikach zajęć poszanowanie przyrody, staramy się namawiać ich do choćby symbolicznego obchodzenia świąt związanych z ochroną przyrody mórz i oceanów. W tym celu uczestnikom projektu „Błękitna Szkoła” przekazujemy co roku „Kalendarz morskiego przyrodnika”. Młodzi ludzie powinni mieć świadomość istnienia takich dni w roku, w których warto poświęcić uwagę zagadnieniom związanym z przyrodą.

2. Osiągnięty efekt rzeczowy:

W roku 2011r. w ramach projektu „Błękitna Szkoła- Warsztaty Morskie 2011” przyjęliśmy na zajęcia 3933 osób z 143 grup (Tab.1). Przeprowadzono dla nich łącznie 883 godziny lekcyjne, w tym 78 godzin lekcji, 651 godzin zajęć kursowych jednodniowych i 154 godziny zajęć dwudniowych.

Tabela 1. Frekwencja ilości zajęć, liczby godzin i uczniów biorących udział w zajęciach w Błękitnej Szkole od 1 stycznia do 31 grudnia 2011 roku.

	Ilość zajęć	Liczba godzin	Ilość uczniów
Lekcja	39	78	1087
Kurs 1dn.	93	651	2526
Kurs 2dn.	11	154	320
RAZEM	143	883	3933

Statystycznie w roku 2011r. w zajęciach Błękitnej Szkoły wzięło udział niemal dwukrotnie więcej grup ze szkół podstawowych (63) niż ze szkół ponadgimnazjalnych (34) czy gimnazjów (38). Zorganizowaliśmy także zajęcia dla 3 grup przedszkolaków i 5 innych grup (Tab. 2).

Tabela 2. Ilość grup w biorących udział w zajęciach „Błękitnej Szkoły” w 2011r.

Rodzaj szkoły	Ilość grup
Przedszkole	3
Szkoła podstawowa	63
Gimnazjum	38
Szkoła ponadgimnazjalna	34
Inne (studenci/dorośli)	5
Suma:	143

Do 31 grudnia 2011r. udało nam się zainteresować grupy głównie kursami jednodniowymi oraz krótkimi lekcjami i przyjęliśmy łącznie o 54 uczniów więcej niż w roku poprzednim. Ze względu na większe zainteresowanie udziałem w warsztatach niż nasze możliwości techniczne, wielu grup nie udało nam się przyjąć na zajęcia.

Najczęściej wybieranymi tematami były:

- Bałtyckie foki
- Mieszkańcy Bałtyku i ich siedliska
- Morświny, delfiny i inne walenie w Bałtyku
- Bałtyk – najśłodsze morze świata
- Dlaczego giną bałtyckie gatunki fauny i flory

Najczęściej przeprowadzaną formą zajęć były warsztaty jednodniowe (93 – Tab.1). Na zajęcia przyjeżdżały głównie szkoły z województwa pomorskiego (113 grup – Tab.3), które wykorzystywały fakt, iż zajęcia były dla nich bezpłatne. Dla szkół z pozostałych województw największym obciążeniem finansowym były zapewne koszty dojazdu oraz noclegu w Helu.

Tabela 3. Ilość grup biorących udział w zajęciach „Błękitnej Szkoły” w 2011r. z poszczególnych województw

Województwa	Ilość grup
dolnośląskie	2
kujawsko-pomorskie	4
lubelskie	-
lubuskie	1
łódzkie	6
małopolskie	-
mazowieckie	4
opolskie	-
podkarpackie	1
podlaskie	-
pomorskie	113
śląskie	1
świętokrzyskie	-
warmińsko-mazurskie	1
wielkopolskie	8
zachodnio-pomorskie	1
inne	1
Suma:	143

Ilość uczestników zajęć w „Błękitnej Szkole” przez 12 lat wyniosła łącznie 42018 osób (Tab. 4).

Tabela 4. Ilość osób na zajęciach w „Błękitnej Szkole” w latach 2000-2011

Rodzaj zajęć	Lata											
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Lekcja	1760	2343	1837	1309	1545	1706	1231	1218	910	910	855	1087
Zajęcia kursowe	26	757	1351	2039	2379	2729	2685	2585	2370	2516	2972	2846
Razem	1786	3100	3188	3348	3924	4435	3916	3803	3280	3426	3879	3933
SUMA:	42018											

3. Osiągnięty efekt ekologiczny:

Głównym efektem ekologicznym projektu jest stałe podnoszenie poziomu wiedzy na temat gatunków roślin i zwierząt zamieszkujących Bałtyk, zwłaszcza tych, które potrzebują ochrony. Morza i oceany stanowią większą część powierzchni Ziemi, dlatego należy w odpowiedni sposób uzmysłowić ludziom, w jak dużym stopniu nasza jakość życia zależy od dobrej kondycji ekosystemów morskich. Nieprzemyślana działalność człowieka doprowadza do niszczenia siedlisk wielu i tak zagrożonych wyginięciem gatunków fauny i flory morskiej. Nauczanie na temat ekosystemów morskich wpływa na pro-przyrodnicze ukierunkowanie zainteresowań i działań młodych uczestników warsztatów Błękitnej Szkoły. Uczulanie ich na problemy morskich organizmów może mieć fundamentalny wpływ na przyszłość lokalnych ekosystemów, ale również całej Ziemi.

Kształtowanie postaw pro-środowiskowych wśród młodzieży szkolnej wobec ekosystemu morskiego i organizmów w nim żyjących jest ważnym aspektem ochrony przyrody. Społeczeństwo wciąż lekceważy wszelkie ostrzeżenia o potrzebach ochrony zasobów przyrody morskiej. Niestety kultura bycia i wypoczynku wielu ludzi nad bałtyckimi plażami nie jest pro-przyrodnicza. Odpowiedni transfer wiedzy i nakierowanie uczestników zajęć na pro-przyrodnicze myślenie pomoże ukształtować przyjazny środowisku sposób ich postępowania.

Istotnym i bardzo pożądanym efektem ekologicznym jest podniesienie świadomości lokalnej społeczności ale i również mieszkańców całego kraju na temat negatywnego wpływu zanieczyszczeń na środowisko morskie. Większość społeczeństwa polskiego nie zdaje sobie sprawy z faktu, iż prawie wszystkie zanieczyszczenia z terenów Polski wraz z rzekami i ich dopływami trafiają ostatecznie do Morza Bałtyckiego. Dzięki edukacji społeczeństwo poznaje przyczynę i źródła przedostawania się zanieczyszczeń oraz konsekwencji tego zjawiska. Taka wiedza będzie kształtować i wpływać na postępowanie wszystkich ludzi już od najmłodszych lat.

Dzięki edukacji zwiększa się wiedza na temat świąt przyrodniczych, a ich obchodzenie sprowokuje odpowiednią do święta pro-przyrodniczą postawę. Im więcej tego typu świąt będzie upamiętnianych, tym większa szansa na utrzymanie środowiska bałtyckiego w zadowalającym stanie.

Zdobyta, podczas pobytu w Stacji Morskiej, wiedza w trakcie zajęć lub podczas oglądania wystaw, wiedzę słuchacz może wykorzystać by zapobiec powstaniu wielu zagrożeń ekologicznych już u ich źródła. Mając stosowną wiedzę, możliwe jest podejmowanie odpowiednich, przyjaznych środowisku decyzji.